

105985

Frelsesarmeen på plass:

Okkupasjonen 9/4-94

Tett på Russlands krise

Sandra og Jeff Ryan har arbeidet i Frelsesarmeen i St. Petersburg i tre år. De har sett det russiske samfunn fra innsiden.

Aftenpostens korrespondent
HALVOR TJØNN
(tekst og foto)

St. Petersburg.
– Enkelte ting er blitt bedre i Russland de siste tre år. Levestandarden har faktisk steget, også blant de fattigste. Men andre ting er blitt mye verre: Korrupsjonen, mafiaveldet og vanlig kriminalitet har fått et omfang som verden knapt kan forestille seg.

Løytnant i Frelsesarmeen, Jeff Ryan, oppsummerer sine erfaringer etter å ha tilbragt nesten tre år på skygesiden av det russiske samfunn. I juli 1991 kom han og hans kone Sandra fra Canada til St. Petersburg med bare to koffert. Det var like før kuppet i august samme år. Butikkene i St. Petersburg var kjemisk renset for varer. Den sosiale nøden var stor; anslagsvis en million pensjonister og invalide satt og sultet i sine små leiligheter.

– Vi var en liten gruppe med offiserer fra Frelsesarmeen som kom til byen den gang. Ikke minst takket være massiv støtte fra Frelsesarmeen i Norge gikk vi løs på de humanitære oppgavene. Titusenvis av pakker med mat og klær ble delt ut. Vi gjorde det vi kunne for å få byens befolkning gjennom den kritiske situasjonen som oppsto i kjølvannet av Sovjetunionens sammenbrudd.

Mager diett

Fortsatt lever hundretusener av mennesker på eksistensminimum i St. Petersburg. Av de rundt regnet fem millioner innbyggerne er 20 prosent pensjonister. Mens denne gruppen for tre år siden hadde vanskeligheter med å kjempe om de få varene som fantes i butikkhyllene, kan de i dag kjøpe varer på normal måte. Pensjonene er selvsagt minimale. Men der det for tre år siden hersket naken nød, er det i dag mulig å opprettholde livet.

– Ingen må tro at de sosiale problemene er løst. Invalide, gamle og familier med mange barn lever på en mager diett og har knapt nok penger til klær. Fortsatt deler vi ut store mengder mat

og klær, hvorav mye kommer fra Norge. Likevel er det et klart inntrykk at verdien av pensjonene er øket i disse tre årene. Økonomien er dessuten blitt sunnere ved at butikkene nå er fylt av varer. Vanlige lønsmottagere kan knapt unne seg luksus som appelsiner og bananer. Men varene finnes i det minste, sier Jeff.

– Dette til tross er tilstanden kritisk i det russiske samfunn, om enn på en annen måte enn tidligere, legger han til. – Mens de materielle betingelser er blitt noe bedre, er det dukket opp en åndelig krise som mangler sidestykke i noe annet samfunn jeg kjenner: Unge mennesker som går ut av grunnskolen står foran et valg. Enten kan de begynne på en utdanning og skaffe seg et yrke med usikre fremtidsutsikter. Ofte vil man tjene et sted mellom 50 000 og 100 000 rubler (25 til 50 dollar) i måneden, akkurat nok til å skaffe seg det aller mest nødvendige.

– Alternativet er å bli med i en eller annen organisert kriminell gruppe som driver med innbrudd, utpressing og/eller prostitusjon. Som en magnet trekker disse mafiagruppene til seg unge mennesker. De kjører store

Mercedes'er eller BMW'er, er kledd i siste vestlige mote og strør om seg med penger på byens restauranter.

Alt stjeles

Selv Frelsesarmeen i St. Petersburg er blitt direkte berørt av mafiaveldet. Til tross for at organisasjonens kontorer har vært sikret med solide dører og jerngitter for vinduene, har kriminelle brutt seg inn flere ganger. Kontorutstyr for tusenvis av dollar, gitt av glade givere både i Norge og andre vesteuropeiske land, er blitt stjålet. Ved det første innbruddet forsvant utstyr for 12 000 dollar. Like etterpå skjedde det samme, denne gang var tapet 6000 dollar. Datamaskiner, telefoner, stoler, bord, lamper og praktisk talt alt annet som kunne fraktes bort, ble stjålet.

Innbruddene ble praktisk talt ikke etterforsket av politiet, og man ga fort opp håpet om å få noe av utstyret tilbake. Resultatet var at organisasjonen sto igjen på bar bakke og nesten måtte erklære seg selv konkurs.

– Situasjonen er rett og slett gruopplekkende. Vanlige folk er skremt og fortvilet. Alle som driver en eller

NORSK STØTTE: Med omfattende hjelp Frelsesarmeen i Norge har canadiske Sandra og Jeff Ryan i snart tre år arbeidet blant nødlidende russere.

annen form for virksomhet, enten det er vanlige forretninger eller humanitær hjelp, rammes direkte. Jeg har et klart inntrykk av at utenlandske forretningsfolk finner Russland mindre attraktivt. Et sikkert tegn på det er at lønningene til oversettere som behersker vestlige språk faller merkbart.

– I tillegg kommer korrupsjonen, som man møter overalt i offisielle kretser. Jeg vil ikke nøle med å fastslå at alle nivåer i stat og styringsverk – og jeg mener absolutt alle – er korrupte. Det hele har fått et omfang som overgår all fantasi. Det finnes bare ett ord for å beskrive utviklingen; den er trist, konstaterer Jeff Ryan.

Den canadiske frelsesoffi-

seren kan ikke uten videre si at han er optimistisk med hensyn til fremtiden. De som påpeker at også USA har vært gjennom en lang periode med lovløshet og korrupsjon, overser noe vesentlig, hevder han.

– Man kan ikke bare slå seg til ro med å henvise til det ville Vesten og Chicago i 1920-årene og dermed tro at Russland på samme måte som USA med tiden skal bli et fredeligere sted. De som sammenligner USA i 1920-årene med Russland i dag glemmer noe helt vesentlig: USA hadde tross alt en moralsk basis i form av felles verdinormer og den kristne religion. Russland i dag har ingenting.

– De gamle som var med

på å bygge opp det de trodde var kommunismen, får i dag vite at det hele bare var en løgn. De unge tror ikke på noe, rent bortsett fra det å bli rik i en fart. Riktig nok snakkes det om at en religiøs bølge går over Russland. Her må man ikke lure seg selv. Neppe mer enn én prosent av det russiske folk er berørt av denne bølgen.

Til sommeren drar Sandra og Jeff Ryan til Canada på en kort ferie etter tre år i Russland. Tidlig på høsten drar de tilbake, men ikke til St. Petersburg. Frelsesarmeen skal starte virksomhet i det som hittil har vært ukjent land, nemlig Sibir.

– Vi sto på bar bakke da vi begynte her i St. Petersburg. Til høsten tar vi fatt fra be-

gynnelsen igjen. Sannsynligvis blir vi å finne i Novosibirsk, sier de to.